

წიგნი პირველი

დღის მაწანწალები

ამერიკელი | დღის

ჯეკ კერუაკი
დჰარმის მანანალები

Jack Kerouac
THE DHARMA BUMS

მთარგმნელი მია გოგოლაძე

სერიის დიზაინერი ბესიკ დანელია
დიზაინერი ნინო გურული

© John Sompas, Literary Representative of the Estate of Jack Kerouac; John Lash, Executor of the Estate of Jan Kerouac; Nancy Bump; and Anthony M. Sompas, 1958

All rights reserved.

© გამომცემლობა „დიოგენე“, 2014
ყველა უფლება დაცულია.

ISSN 2233-3789

ISBN 978-9941-11-472-4

www.diogene.ge

„ბავშვობაში ორეგონში სულაც არ ვგრძნობდი თავს ამერიკელად. ჩემთვის უცხო იყო პროვინციული იდეალები, სექსთან დაკავშირებული აკრძალვები... მაგრამ შემდეგ ბუდიზმი აღმოვაჩინე და მივხვდი, რომ ადრეც მიცხოვრია, მრავალი საუკუნის წინ, ახლა კი მაშინდელი შეცდომებისა და შეცოდებებისთვის ვისჯები. ასეთი ხვედრი მერგო – დავბადებულიყავი ამერიკაში, სადაც ვერავინ ხალისობს და არავის არაფრის სწამს, განსაკუთრებით კი თავისუფლების“. ეს ჯეფი რაიდერის, „დჰარმის მანანნალების“ ერთ-ერთი მთავარი გმირის სიტყვებია, რომლებიც ამ წიგნის სულისკვეთებას საუკეთესოდ გამოხატავენ. ჯეკ კერუაკმა წიგნი 1958 წელს გამოაქვეყნა. ერთი წლით ადრე რომანი „გზაზე“ გამოიცა, რომლის ერთგვარ გაგრძელებასაც წარმოადგენს „დჰარმის მანანნალები“. ეს რომანი, ისევე, როგორც „გზაზე“, ავტობიოგრაფიულია – გმირების უმრავლესობას რეალური პროტოტიპი ჰყავს. ბუდიზმით გატაცებული რეი სმიტი (კერუაკი) და მისი მეგობარი პოეტები ცდილობენ, სულიერი სიმშვიდე ცივილიზაციისგან შორს, მთებში ხეტიალითა და მედიტაციით მოიპოონ.

ედვინება ჰან შანს

დჰარმის მანანალები

1955 წლის გვიანი სექტემბრის ერთ მშვენიერ დღეს, შუადღისას, ადგილობრივ სატვირთო მატარებელს შევახტი, ღია ვაგონის ძირზე გავწევი, ზურგჩანთა თავქვეშ ამოვიდე და ფეხი ფეხზე გადავიდე, მოხერხებულად მოვეწყვე და ღრუბლებს ავხედე, მატარებელი ჩრდილოეთისკენ მიქროდა, სანტა-ბარბარასკენ. ღამის გათევას სანტა-ბარბარას პლაჟზე ვაპირებდი, შემდეგ კი დილის მატარებელს, რეგიონულ ექსპრესს უნდა გავყოლოდი სან-ლუის-ობისპომდე ან სალამოს პირველი კლასის სატვირთო მატარებელს – პირდაპირ სან-ფრანცისკომდე. როცა ჩემი მატარებელი გვერდითა ლიანდაგზე გადავიდა, რომ მეორე სატვირთოსთვის გზა დაეთმო – უკვე სადღაც კამარილოსთან ვიყავით, სადღაც ჩარლი პარკერი ჭკუიდან შეიშალა, შემდეგ კი იქვე მკურნალობდა – ჩემს ვაგონზე ბებერი მანანნალა ამოძვრა, ჩია ტანის, პატარა და ხმელი. გაოცებულმა შემომხედა, შემდეგ უსიტყვოდ მოენყო ღია ვაგონის მეორე ბოლოში, იატაკზე დანვა, პირით ჩემკენ და თავქვეშ თავისი პატარა, გაქეჩილი აბგა ამოიღო. მეორე სატვირთო მატარებელმა გრუხუნით ჩაუქროლა მთავარ ბაქანს

და აღმოსავლეთისკენ გაქანდა. საყვირის ხმა გაისმა – გასვლის ნიშანი მოგვცეს – და ჩვენც დავიძარით. აცივდა, ქარმა ზღვიდან მორეკილი ნისლის ნაფლეთები მიმოფანტა დაბლობის თბილ მინდვრებზე, სანაპიროს გასწვრივ. რადგან ცივ რკინის იატაკზე მოკუნტულები ვერაფრით გავთბით, მე და პატარა მანანალა წამოვხტით და ვაგონის ჩვენ-ჩვენს კუთხეში წინ და უკან სიარულს, ხტუნვას და ხელების ქნევას მოვყევით. სარკინიგზო კვანძის გარშემო გაშენებულ რომელიღაც ქალაქთან ჩვენი მატარებელი ისევ გადაიყვანეს სათადარიგო რელსებზე. მაშინ მივხვდი, რომ ასეთ ნისლსა და სიცივეში ტოკაური ღვინის გარეშე სანტა-ბარბარამდე ვერ ჩავალწვდები.

- მიხედავ ჩემს ზურგჩანთას, სანამ დასალევს მოვიტან?
- ეგ რა საკითხავია?

ვაგონის კიდეს გადავახტი, გადავკვეთე 101-ე ავტომაგისტრალი, რომლის მეორე მხარესაც მალაზია იყო, და ღვინის გარდა პური და კანფეტები ვიყიდე. სირბილით დავბრუნდი უკან, ჩემს სატვირთო მატარებელთან, რომლის გასვლამდეც კიდევ თხუთმეტი წუთი რჩებოდა. თბილოდა და მზეც ანათებდა, მაგრამ უკვე სალამოვდებოდა და მალე აცივდებოდა. მანანალა თავის კუთხეში ფეხებგადაჯვარედინებული იჯდა და თავის მწირ საგზალს – თევზის კონსერვს – მიირთმევდა. შემეცოდა, მივედი და ვუთხარი:

– არ გინდა, გათბე? ღვინო დალიე... ყველი და პურიც მაქვს, შეატანე შენს სარდინებს.

– მინდა. – ჩუმი, წყნარი, მკერდში ღრმად ჩამალული ხმით მითხრა, ისე ლაპარაკობდა, თითქოს ეშინოდა ან არ უნდოდა, რომ შეემჩნიათ. ყველი სამი დღის წინ მეხიკოში ვიყიდე, სანამ იაფფასიანი ავტობუსის რეისით მთელ 2000 მილს გამოვივლიდი ელ-პასოს საზღვრამდე ზაკატეკასის, დიურანგოსა და

ჩიუაუას გავლით. მანანალამ ყველი და პური შეჭამა, ღვინო დალია, ნასიამონები და მადლიერი იყო. გამიხარდა, ალმასის სუტრას სტრიქონი გამახსენდა: „ჰქმენი სიკეთე და ნუ დაეძებ ქველმოქმედებას, რადგან ქველმოქმედება სიტყვებია ცარიელი“. მაშინ თავგამოდებული ბუდისტი ვიყავი და გულმოდგინედ აღვასრულებდი ყველაფერს, რაც ჩემი მრწამსის მსახურებად მიმაჩნდა. შემდეგ თვალთმაქცობა შემეპარა და ფუჭი ლაყბობა დამჩემდა, დავიღალე და ცინიკოსი გავხდი, რადგან დავბერდი და ყველაფერი მომბეზრდა... მაგრამ მაშინ გულწრფელად მჯეროდა სიკეთის, სიქველის, სათნოების, მორჩილების, სიბეჯითის, სიმშვიდის და წონასწორობის, სიბრძნის და ექსტაზის. თავი თანამედროვე სამოსში გამონყობილი ძველი დროის ბჰიკუ მეგონა, ბუდისტური მონასტრიდან სამათხოვროდ გამოსული ბერი (ჩემი მარშრუტი გიგანტური სამკუთხედის ფერდებზე გადიოდა – ნიუ-იორკს, მეხიკოსა და სან-ფრანცისკოს შორის). ჭეშმარიტი არსის, ანუ დჰარმის ბორბლის მობრუნება მენადა, ჯილდოდ – მღვიძარე ბუდას მომავალი და სამოთხეში გმირად დამკვიდრება. ჯეფი რაიდერს ჯერ არ ვიცნობდი, მასთან შეხვედრა წინ მქონდა – შემდეგ კვირას – და დჰარმის მანანალებზეც არაფერი მსმენოდა, თუმცა თავად სწორუპოვარი დჰარმის მანანალა ვიყავი და საკუთარ თავს მოხეტიალე მომლოცველად მივიჩნევდი. ვაგონს შემოკედლებულმა მანანალამ ჩემი რწმენა გაამყარა. დალეულმა ღვინომ გაათბო, ალაპარაკდა და ბოლოს აბგიდან რალაც ქალაღდის ნაგლეჯი ამოაცურა – წმინდა ტერეზას ლოცვით, რომელშიც წმინდანი წინასწარმეტყველებდა, რომ გარდაცვალების შემდეგ დედამიწაზე ვარდების წვიმად დაბრუნდებოდა... დაბრუნდებოდა სამუდამოდ... ყოველი სულიერისთვის.

– ეს საიდან გაქვს? – ვკითხე.
– რამდენიმე წლის წინ ბიბლიოთეკაში ჟურნალიდან ამოვ-
ჭერი, ლოს-ანჯელესში. მას შემდეგ თან დამაქვს.

– და სატვირთო ვაგონებში კითხულობ?

– თითქმის ყოველდღე. – მანანწალა სიტყვაძუნწი იყო და მეტი არაფერი უთქვამს წმინდა ტერეზაზე, არც საკუთარ რწმე-
ნასა და პირად ცხოვრებაზე. ცხოვრობენ თავისთვის ასეთი უწ-
ყინარი, პატარა მანანწალები, რომელთაც არათუ ცენტრალურ
ქუჩაზე, სკიდ-როუზე, ღარიბთა და უსახლკართთა უბანშიც კი
არავინ აქცევს ყურადღებას. და თუ პოლიციელი აუხირდა და
გამოედევნა, მანანწალა გაიქცევა და მიიმალევა; რკინიგზის
პატრული ვერასდროს შენიშნავს მას – ბალახში ჩამალულს,
სიბნელეს შეფარებულს, ვერ მოჰკრავს თვალს, როგორ შეახ-
ტება პატარა მანანწალა სატვირთო მატარებლის ვაგონს.

როცა ვუთხარი, რომ ხვალ ღამით „ზიპერზე“ – პირველი
კლასის სატვირთო მატარებელზე – ვაპირებდი გადაჯდომას,
მითხრა:

– ალბათ „ღამის აჩრდილს“ გულისხმობ.

– „ზიპერს“ ასე ეძახით?

– როგორც ჩანს, ამ რკინიგზაზე გიმუშავია.

– კონდუქტორი ვიყავი.

– მანანწალები „ღამის აჩრდილს“ ვეძახით. ლოს-ანჯე-
ლესში თუ შეახტები, დილამდე დაიმალები, ვერავინ დაგი-
ნახავს, სანამ სან-ფრანცისკოში არ ჩახვალ. თან რა ჩქარია,
მიფრინავს – 80 მილი საათში, თუ არსად შეანელა სვლა.

– ჰო... მაგრამ ღამით ძალიან ცივა სანაპიროზე, გავიო-
ტადან ჩრდილოეთით... და სერფს რომ ჩაუქროლებს.

– სერფს ჩაუვლის, მართალია, შემდეგ მთებია – მარგა-
რიტადან სამხრეთით.

– ეჰ, მარგარიტა... ვინ მოთვლის, რამდენჯერ მიმგზავ-
რია „ლამის აჩრდილით“.

– რამდენი წელია, სახლში არ ყოფილხარ?

– ვინ მოთვლის. ისე ოჰაიოდან ვარ.

მატარებელი ისევ დაიძრა, ისევ დაუბერა ცივმა ქარმა, ნისლი ჩამოწვა. მომდევნო საათნახევარი იმის ცდაში გავა-
ტარეთ, რომ როგორმე არ გავყინულიყავით. მე ხან იატაკზე
მოკუნტული ვმედიტირებდი, რომ სითბო – ჭეშმარიტი ღვთიუ-
რი სითბო – გამომეხმო და სიცივე დამეთრგუნა, ხან წა-
მოვხტებოდი, ხელ-ფეხს ვიქნევდი და ვმღეროდი. პატარა
მანანალა კი ვაგონის ძირზე იწვა მწარე ფიქრებში ჩაფ-
ლული და მოთმინებით უძლებდა სიცივეს. კბილს კბილზე
ვაცემინებდი, ტუჩები გამილურჯდა. ბნელდებოდა, როცა
სანტა-ბარბარას მთების ნაცნობი კონტურები დავინახეთ და
შვებით ამოვისუნთქეთ. მალე მატარებელი გაჩერდებოდა და
გავთბებოდით ლიანდაგებზე ჩამონოლილ თბილ, ვარსკვლა-
ვებიან ღამეში.

გზაჯვარედინზე ვაგონიდან ჩამოვხტი და წმინდა ტერე-
ზას პატარა მანანალას დავემშვიდობე. ჩემი საბნებიანად
ლამის გასათევად პლაჟისკენ გავწიე, კლდის ძირისკენ, რომე-
ლიც გზიდან მოშორებით იყო. იქ პოლიცია ვერ მომაგნებდა,
რომ დავეჭირე და წავეთრიე. დიდი კოცონის ნაკვერჩხლებ-
ზე ახლადმოჭრილ, წამახულ ტოტებზე წამოცმულ სოსისებს
ვწვავდი, ლობიოსა და ყველიანი მაკარონის ქილებს წითლად
ავარვარებულ ნაკვერჩხლებში ვათბობდი, იაფფასიან ღვინოს
ვსვამდი და ვტკებოდი, ვზეიმობდი ჩემი ცხოვრების ერთ-
ერთ საუკეთესო ღამეს. წყალში შევტოპე, ჩავჯექი, გავიმარ-
თე და ცას მივაშტერდი – ავალოკიტეშვარას სამყაროს, ათი
საოცრების სამყაროს, სიბნელითა და ვარსკვლავებით სავ-

სე სამეფოს, და ვთქვი: „ხედავ, რეი, სულ ცოტაღა დარჩა, სულ რამდენიმე მილი, ყველაფერი გამოგვივა“. რა ბედნიერებაა! ტრუსის ამარა, ფეხშიშველი, თმააბურძენილი ვზივარ კოცონთან წითლად აალებულ ღამეში – ვმღერი, ღვინოს ვწრუპავ, ვიფურთხები, დავხტი, დავრბივარ – ცხოვრებაც ეს არის: თავისუფლება და მარტოობა პლაჟის რბილ ქვიშაში, იქვე განოლილი ზღვა ფშვინავს, თავს ზემოთ – ქალწულებრივი, თბილად მოციმციმე ვარსკვლავები ბჟუტავენ და შორეულ წყლებში, ზღვის მშვიდ მუცელში ირეკლებიან. თუ ქილები ისე გაცხელდა, რომ ნაკვერჩხლებიდან შიშველი ხელით ვერ ამოვიღებ, რკინიგზელის ძველი ხელთათმანებიც ხომ ამისთვის მაქვს. სანამ საჭმელი გაცივდება, სიამოვნებით ვწრუპავ ღვინოს, საკუთარ ფიქრებს ადევნებულის. ფეხმორთხმული ვზივარ ქვიშაში და ჩემს ცხოვრებაზე ვფიქრობ. აი, ვცხოვრობ, მაგრამ რისთვის? „რა მელოდება წინ?“ – ის იყო გავიფიქრე, რომ უცებ ძალიან მომშივდა, ღვინომ მადა გამიღვიძა. რა გაენყობოდა, სოსისებს დავაცხერი, პირდაპირ ჯოხიდან ვჭამდი, ხრუმ-ხრუმ, ქილებიც მადისაღმძვრელად გამოიყურებოდნენ. კოვზი მოვიმარჯვე, ჩემი სამგზავრო საჭურველი, და ქილებს შევუტიე, ლობიოს ვჭამდი და ქილაში ღორის ხორცის ცხიმთან ნაჭრებს ვეძებდი, შემდეგ მეორე ქილას მივუბრუნდი – მაკარონს ცხელი და მწარე სოუსით. ალბათ ქვიშის ნამცეცებიც შემეყვა. ვფიქრობდი: „საინტერესოა, რამდენი ქვიშის ნამცეცია ამ პლაჟზე? ალბათ იმდენი, რამდენი ვარსკვლავიც ცაზე (ხრუმ-ხრუმ)... და თუ ასეა, რამდენ ადამიანს, არა, რამდენ ცოცხალ არსებას უცხოვრია დედამიწაზე უსასრულო დროის ამ მცირე მონაკვეთში? ოჰ, რა მოთვლის, ქვიშის ყოველი ნამცეცი რომ გადათვალო ამ პლაჟზე და ცაზე აბრჭყვიალებულ თითოეულ ვარსკვლავზე იმ ათი

ათასი სამყაროდან, რამდენი გამოვა? ვინ იცის... ელექტრო-
ნული გამომთვლელი ტექნიკაც ვერ გამოითვლის, ვერც ბე-
როუზის გამომთვლელი მანქანა... არა, ძმებო, არ ვიცი, რამ-
დენი იქნება (ღვინო მოვსვი), არ ვიცი, ალბათ რამდენჯერმე
ტრილიონ სექსტილიონი, გამრავლებული უამრავ, ურიცხვ,
უთვალავ ვარდზე, რომლებსაც წმინდა ტერეზა და ის ხუმა-
რა, საყვარელი მოხუცი ახლა ზეციდან გაყრიან თავზე... და
კიდევ შრომანებზე“.

ჭამა რომ დავამთავრე, ტუჩები წითელი ბენდენით მო-
ვინმინდე, ჭურჭელი ზღვის მარილიან წყალში სილით გავ-
რეცხე, გავიარ-გამოვიარე, შემდეგ გავამშრალე და შევინახე,
ძველი კოვზი მარილით გაჟღენთილ ზურგჩანთაში ჩავდე, სა-
ბანში გავეხვებე და დასაძინებლად მოვემზადე – ერთი კარგი
გამოძინება ნამდვილად დავიმსახურე. შუალამისას კი უცებ
მელვიძება: „რა ხდება, სად ვარ, ვინ არიან ეს გოგონები, კა-
ლათბურთს რომ თამაშობენ ჩემი ცხოვრების ძველ სახლში,
ხანძარია, ვინვით? „ეს მხოლოდ მოქცევის შრიალია ჩემს სას-
თუმალთან, ტალღები ეპარებიან ქვიშაში გაშლილ ჩემს სა-
წოლს. „გავხდები ნიჟარასავით ბებერი და მყარი“. ვიძინებ,
მესიზმრება, რომ სუნთქვაში სამი ნაჭერი პური გავხარჯე...
ო, რა საცოდავია ადამიანის გონება, ქვიშაში ჩაკარგულა მარ-
ტოსული კაცი, ღმერთი კი – მომეჩვენა, რომ ის იღიმება –
ყურადღებით დაჰყურებს ზემოდან. დამესიზმრა ჩვენი ძვე-
ლი სახლი ახალ ინგლისში, დამესიზმრა, რომ ჩემი ფისოე-
ბი ამდევნებიან, უნდათ, რომ ჩემთან ერთად გაიარონ ათასი
მილი ამერიკის ერთი ნაპირიდან მეორემდე, დედაჩემს ჯვა-
ლოს ზურგჩანთა მოუკიდებია, მამაჩემი ასდევნებია მატარებ-
ლის მირაჟს, რომელიც არსად ჩერდება, რომელსაც ვერავინ
დასწევია. ნაცრისფერ გარიჟრაჟზე გამეღვიძა, ავქშუტუნდი

(რადგან დავინახე, რომ ჰორიზონტი შეცვლილიყო... თითქოს სცენის მუშებმა მათ რეალურობაში ჩემს დასარწმუნებლად ნაჩქარევად დააბრუნეს დეკორაციები თავის ადგილზე); მეორე გვერდზე გადავბრუნდი და ისევ დავიძინე. „სულერთია“, – ჩამესმა სიცარიელეში ჩემი ხმა, რომელიც ასე სულის შემძვრელია სიზმარში.